

Ref SHM/2726/2005

Ang **UTLÅTANDE OM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS
ANVISNINGAR FÖR AKUTVÅRD AV BERUSADE PERSONER**

Social- och hälsovårdsministeriet har bitt Riksomfattande etiska delegationen inom hälso- och sjukvården (ETENE) om utlåtande om de anvisningar som ministeriet utarbetat gällande akutvård av berusade personer. Ministeriet bad om ett utlåtande senast 22.6.2006 men eftersom ETENE inte hade möten under sommaren bad ETENE:s generalsekreterare ministeriet om ytterligare tid för att utforma ett utlåtande.

ETENE diskuterade anvisningar för akutvård vid sitt möte 20.9.2006.

ETENE ansåg ämnet vara viktigt i samband med den förda diskussionen om en berusad patients eller missbrukares rättigheter och god vård. Utarbetandet av anvisningar har inletts efter att biträdande justitiekansler Jaakko Jonka tog ställning i ett fall där patienten hade förts till polisens förvar före en bedömning av vårdbehovet.

Delegationen ansåg det viktigt att alkoholbruk inte utgör ett hinder för vård. Det är också viktigt att en berusad patient ses som en individ och hans eller hennes individuella behov beaktas i vården.

Delegationen ansåg att utkastet till anvisningar är för lång och detaljerad. I dokumentet saknas å andra sidan anvisningar om vem som slutligen tar det totala ansvaret för patienten. Att särskilt betona det faktum att polis endast vid särskilda situationer kan tillkallas till platsen för transport till eventuellt förvar kan till och med äventyra patientens säkerhet. Det finns inte nödvändigtvis utrymmen vid hälsovårdsjourerna där den berusade under tillsyn kan nyktra till så pass att hans eller hennes hälsotillstånd kan bedömas på nytt. Tillnyktringsstationer finns enbart i större städer. Under de klimatförhållanden som råder i Finland kan det vara ett större hot mot en berusad patients hälsa att han eller hon på egen hand lämnar ett jourställe i stället för att nyktra till hos polisen i slutna lokaler under tillsyn.

Detaljerade anvisningar kan leda till att patientvården blir rutin- och slentrianmässig, vilket leder till dålig vård av individen.

Delegationen anser det vara ett bättre alternativ att utarbeta en publikation i form av en handbok där man betonar den i patientlagen inskrivna rätten till god vård. Fortbildning och kompletterande utbildning för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som anknyter till detta ämne skapar möjligheter att använda lösningar som baserar sig på sunt förnuft eller som är individuella.

Att bedöma en berusad persons medvetandenivå är en svår uppgift. I bilagan till anvisningarna konstateras att polisen skall sträva efter att bedöma medvetandenivån för att kunna utestänga ett eventuellt sjukdomstillstånd. En bedömning av medvetandenivån utgör en utmaning också för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Delegationen ställer sig också reserverad till de åldersgränser för vård av minderåriga som presenterats i anvisningarna. Åldersgränserna leder ofta till en allmänare tillämpning av åldersgränserna i fråga och man glömmer då lätt bort att mognaden hos en minderårig för varje fall måste övervägas individuellt. Delegationen konstaterar också att det i regel är föräldrarnas uppgift att ta hand om sina barn och de kan vara mycket oroad över barnens situation, särskilt om de inte får kontakt med barnet. Vetskap om hur barnet mår och att det befinner sig i sjukhusets eller jourpoliklinikens trygga lokaler är då en fördel för både barnet och familjen. Instruktionen om tillämpning av barnskyddsanmälan i första hand vid informering om vård av en berusad minderårig kan förvränga tanken på hur vården genomförs i enlighet med barnets bästa. I de fall där hot om vanvård av barnet eller liknande behandling är uppenbart skall dock en sammankoppling mellan barnskydd och fortsatt vård av den unga övervägas.

I anvisningarna nämns MT1-blanketten. Numera används M1-observationsremiss. I Finland används knappt missbrukarvård oberoende av vilja. Å andra sidan måste man konstatera att instängning i ett psykiatriskt sjukhus i en akutsituation kan försvåra patientens fortsatta rehabilitering.

Delegationen funderade över vad som är den verkliga effekten i samhället av en stor paragrafdjungel. I landet utfärdas en mängd bestämmelser som snarare försvårar än förenklar den dagliga verksamheten eller underlättar arbetet för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Enbart lagstiftning eller anvisningar löser inte problemsituationer. Mycket viktigare är personalutbildning eller bra yrkeskunskaper varvid en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården kan tillämpa det han eller hon lärt sig i olika situationer. Paragrafdjungeln och rädslan för fel och bestraffningar kan leda till en försämring av kvaliteten.

Sammanfattningsvis föreslår ETENE att akutvården för berusade personer beaktas bl.a. i form av utbildning och en handbok. Den föreslagna anvisningen är alltför detaljerad och kan leda till minskat anlitage av individuell vård och av sunt bondförnuft. Delegationen föreslår att man utarbetar en handbok där man betonar etiska principer för god vård och framhäver goda yrkeskunskaper samt användandet av sunt förnuft och omdöme vid planering och genomförande av akutvård för en berusad person. Ett antal seminarier eller utbildningsdagar före utarbetandet av handboken som vänder sig till dem som arbetar med missbrukare skulle kunna underlätta arbetet med handboken så att denna kunde tillämpas vid akuta vårdssituationer. ETENE vill betona att alla har rätt till god vård och ett bra bemötande inom den finländska hälso- och sjukvården.

På delegationens vägnar

Paula Kokkonen
Ordförande

Ritva Halila
Generalsekreterare